

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20, Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravnistvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne «Edinost». Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Napredujmo v pridelovanju žita!

Letošnje leto je izpadlo za poljedelstvo dokaj slabo. Ministrski predsednik on. Mussolini je v govoru, ki ga je imel ob priliki otvoritve prve žitne razstave v Rimu, brez ovinkov povedal, da kriza je bila; kriza je bila huda. Pri nizkih pridelkih in nizkih cenah ne krijejo denarni dohodki iz izkupička za poljske pridelke čisto niti najnujnejših potreb, radi česar občutni letos kmetijski stan posebnost težko denarno stisko. Če je lansko leto postavilo kmetja v težko preizkušnjo, ni pri vsem tem pravilno, če se ga poljača tu pa tam malodušnost. Malodušnost ni nikdar na mestu v težkih časih, ker nam jemlje odprano silo. Sedanja gospodarska borba pa zahteva povsod celega moža, jeklene volje in dela. Le tako si bomo mogli ustvariti zdravo in trdno podlago za naše gospodarstvo v bodočnosti.

Kot vse slabo, ima tudi gospodarska kriza svojo dobro stran. Ona izčisti iz gospodarstvenega organizma vse, kar je neprimernega, nezdravega in izsilila v težkem procesu nov napredek. Vedno, kadar se konjunktura slabša, moremo opaziti stremenje po zboljšanju znanstveni organizaciji dela in po čim večji izpolnitvi v produkciji in trgovini. Industrijske in trgovske organizacije sklicujejo ankete mož-strokovnjakov, na katerih se razpravlja in študira, kako priti do čim višje popolnosti v tekmovanju s konkurenco. In tako dovede vsaka gospodarska kriza gospodarstvo za eno stopnjo naprej. V svojem stremljenju do ekonomske popolnosti. Zaljubljen se pa mora ugotoviti, da je poljedelstvo v tem oziru tako konservativno, da »redo tudi slabi časi mimo mine brez vidnih sledov v napredovanju glede pridelovalnih sistemov. Poljedelstvo bi v tem slučaju lahko primerjali zaničnem otroku, ki dobi z lekovo palico, pa se kljub temu ne pogloblja. Baš sedanj časi bi morali kmetu vzpodbuditi k resnemu razmišljanju, kako od pomoči, kako gospodariti v bodočnosti, da bo šla barka pravilno naprej.

Ker nimamo poljedelstvo samo niti tako dobrih organizacij, niti kapitala, niti dovolj strokovnjakov v svoji sredi kot drugi stanovi, in se poleg tega tudi drži krčevito navad in naukov svojih očetov, je vlada organizirala žitno bitko, da se v intenzivni propagandi prebije trdi led kmetijske konservativnosti, da se tudi kmetu prepriča, da je v njegovem interesu, če sprejme v svoje gospodarjenje napredek v načinih obdelovanja zemlje, kot so ga z uspehom preizkusili tudi že drugi narodi, ki so nam v vzgled na »gospodarskem polju.

V borbi za konsolidiranje narodnega gospodarstva je ena izmed prvih nalog dvigniti letni pridelek žita. Ne le cela država je pasivna v gospodarjenju žita — letno se morajo uvažati iz inozemstva velike množine žita, kar sibi plačilno in zunanjetrgovinsko bilanco — pasivni so tudi kraji v naši provinci, kot Istra, Kras, Vipava, Brda in Gore. Tudi ti naši kraji ne morejo kriti svojih potreb z lastnim pridelkom. Vsako pomlad in v prvih poletnih mesecih se izprazni kašče in se nakupuje v trgovinah na bukke, in ravno kadar se kašče izprazni, imajo cene železnico navado rasti. Kaj bi torej bilo pri teh razmerah boj naravno, kot stremeti za tem, da se tudi pri nas zviša čim več pridelovanje žita?

Sedaj je čas jesenskega dela na polju. Kmet pridno pripravlja zemljo za novo leto in seje ozimino. Pri tem ga je treba opozoriti, da je ravno tukaj polje, kjer se mu nudi možnost napredovati in se gospodarsko ojačati. Glavni viri njegovih dohodkov so pač oni iz obdelovanja zemlje in radi tega bi moral biti pač njegova edina misel, kako izsiliti iz zemlje čim večje dohodke. Glede oranja je naš kmet, ki se ne boji trdega dela, precej temeljit in se trudi, da vodi oralo čim bolj globoko. Drugače je pa z malimi izjema-

mi nenapreden glede uporabljanja umetnih gnojil. Tudi naša zemlja, iz katere so že stoteri in stoteri rodovi pred nami črpali svojo hrano, potrebuje novih snovi, ako hočemo, da nam bo pravilno služila. Samo zemlja, kot v sredini Argentine, ki je počivala skozi stoletja in ima v sebi v dobi stoletij nabranih dovolj snovi, katere rabi rastlinstvo za bujni razvoj, rodi sama od sebe. Naša zemlja pa je trudna in stara, izrabljena skozi stoletja in potrebuje zato vedno nove hrane. Treba je gnojiti vsako leto in kjer ne zadostuje domači hlevski gnoj, si je treba pomagati z umetnimi gnojili. Tudi pri naši zemlji velja isto pravilo kot pri kravi, ki se glasi, da se krava pri gobcu molze. Stedenje z umetnimi gnojili je škodljivo za gospodarski napredek. Uporaba umetnega gnojila je dobra kupčija, kar se je izkazalo v stoterih slučajih: za dobro pognojitev 1 ha zemlje je treba 300 lir umetnih gnojil, zato se pa zviša pridelek v srednji letini za 700—800 kg, kar odgovarja pri sedanjih vrednostih 800—900 lir. Dobička je torej 500 lir.

Edini ugovor, ki se more staviti proti uporabi umetnega gnojila, bi mogel biti vremenski rizik, kateremu je poljedelstvo vsako leto podvrženo. Pri dobri letini se umetno gnojilo stotero izplača, medtem ko pri tako hudi suši kot je bila prošlo leto, ne more imeti celega učinka. Vendar pomislimo, da nam bo uporaba umetnega gnojila v dobrih letih prav lahko kompenzirala izgubo slabih let samo ako gnojimo vsako leto. Rizik se razdeli na več let in končni račun izkazuje sigurni dobiček. Za naše kraje je vzpodbudljivo tudi dejstvo, da pri nas trpi ravno žito razmeroma najmanj suši, ker se suša pojavlja navadno šele v poletnih mesecih, ko se je žito že napravo. Pridelovanje žita je torej zvežano pri nas z manjšim vremenskim rizikom nego pridelovanje drugih poljskih pridelkov, in radi tega je uporaba umetnih gnojil pri žitu najmanj riskantna.

Za prihodnje leto mora služiti posebno vzpodbudljivo tudi dejstvo, da je lra sedaj stabilizirana. Ne bo več divjih oscilacij v cenah kot še pred letom dni, ko je bilo pravzaprav težko reči, koliko je bila vredna ena stvar. Danes moremo že slurno kalkulirati s cenami in kdor potroši danes denar v produkcijske svrhe, naj si bo tudi za nakup izbranega semena in umetnih gnojil, stori to lahko brez strahu glede padca cen. Cene se bodo držale stabilno na današnji višini, spremembe bodo le malenkostne in bodo odgovarjale onim na mednarodnih trgih.

Pospeševanje pridelovanja žita je za kmetovalca priporočljivo tudi radi tega, ker je v tem slučaju deležen različnih ugodnosti s strani vlade. Ker spada žitna bitka v okvir splošne gospodarske bitke, katero vodi naša vlada v sanacijo narodnega gospodarstva, je izdanih dosti odredb za vzpodbudo k povečanju pridelovanja žita. Od teh je imenovati najprej uvedbo uvozne carine na žito. Ta carina bo držala pšenico pri nas vedno za kakšnih 30 lir višje kot v inozemstvu in bo nudila našemu poljedelcu večji dobiček pri pridelovanju pšenice kot poljedelcem v inozemstvu. Kmetovalci dobijo pa tudi potrebne kredite za nakup izbranih semen, umetnih gnojil, za izboljšanje zemlje in sploh za dopolnitev obratnega kapitala, ki se izkaže potreben pri vsakem intenziviranju gospodarstva. Res se ne more kmetu nikdar dovolj odsvetovati pred zadolževanjem, kajti posebno v zadnjem času se je izkazalo, kako usodopolni morejo postati dolgi. Vendar so bili vsi sedanj kmečki dolgi govori napravljeni v 90 od 100 slučajih nepremišljeno v neproduktivne svrhe. Izposojene vsote se niso naložile kakorsihod produktivno, da bi ostale tudi še do danes kot realna protiodgovarjajoča vrednost, ampak so se konsumirale. Če si izposodimo, mora biti prej stokrat premišljeno, in kadar se denar za loži pravilno v produkcijo, nosi stoteri dobiček.

Obdelujmo torej naše polje z

Nesreča na oceanu

Parnik „Principessa Mafalda“ se potopil ob brazilski obali — Popoln uspeh reševalne akcije: od 1256 potnikov utonila samo desetorica

Včeraj popoldne se je v mestu razširila vest, da se je na oceanu, ob brazilski obali, potopil veliki preokceanski parnik „Principessa Mafalda“. Vest je napravila, kakor je umevno, globok vtis, pretresla in užalo stila je prebivalstvo. To tem bolj, ker so se sprva širile vesti, da je kakšnih 500 potnikov izginilo med valovi oceana. Kakor blagodejen balzam pa je vplivalo na dušo prizadete nacije, ki je svobodneje zadihala, ko se je pozneje izkazalo, da so bile te prve vesti fantastične, pretirane in neosnovane, v kolikor so se nanašale na število ponesrečenecv. Izkazalo se je namreč, na podlagi poslednjih točnih vesti, da se je ponesrečila komaj desetorica potnikov, kar je po vsem razumljivo, če pomislimo, da je od eksplozije na parniku do njegove potopitve preteklo pet ur in je bilo torej časa dovolj, da se rešijo vsi, ki so bili na njem vkrcani. Tembolj, ker so prišle druge ladje takoj na pomoč. Razmeroma skrajno malenkostno število žrtev, ki jih je nesreča kljub temu zahtevala, je treba pač pripisovati prvi zmešnjavi, ki je po eksploziji nastala.

Klanjamo se žrtvam katastrofe, izražajoč i sožalje naši trnovski mornarici radi nesreče, ki jo je zadela, in obenem priporočamo, da ji ta nesreča ne bo tvorila ovire za njen nadaljnji in lepši razvoj.

Prve vesti

RIM, 26. Agencija „Stefani“ poroča: Došla je vest, da se je parnik „Principessa Mafalda“, last družbe „Navigazione Generale Italiana“, in ki je 11. t. m. odplul proti brazilskim in argentinskim pristaniščem, včeraj ob 19.15 — po ameriškem času — potopil blizu brazilske obale med Bahijo in Riom de Janeiro, in sicer na točki 16°41'8" južne dolžine in 37°41' zapadne širine od Greenwicha. Na pomoč so odpluli brazilski križarka „Rio Grande“ in drugi parniki.

Po poslednjih radiobrzojavkah je od 1256 oseb, potnikov in moštva, ki so se nahajale na parniku „Mafalda“, rešil 720 parnik „Formosa“, ki jih je odpeljal proti Rio de Janeiro.

Vzroki te težke katastrofe še niso znani.

Podrobnosti o nesreči

BAHIA, 26. O nesreči, ki je zadela italijanski parnik „Principessa Mafalda“, so do sedaj znane sledeče podrobnosti:

Parnik je vozil z normalno brzino proti Rio de Janeiro. Okrog 19. ure — po ameriškem času — je plul v gotovi razdalji od pristanišča Abrolhos, severno od Bahije. S kopnega ni bilo opaziti ničesar nenormalnega na krovu ladje. Nenadoma pa se je razlegel po mestu pot. Na ladji je moralo nekaj eksplodirati, takoj po eksploziji se je namreč pričela nagibati in polagoma potapljati. Eksplodirali so kotli.

S parnika „Princeza Mafalda“ so takoj oddali brzajavne klice na pomoč. Radio-brzajavne klice so zaznamovali prejemi aparati na parnikih „Formosa“, „Empire Star“, „Piahy-Rathelona“ in „Athena“, ki so se takoj obrnili v smer proti mestu nesreče. Prvi se je potapljajočemu parniku približal francoski parnik „Formosa“, ki se je nahajal v njegovi bližini. S parnika „Formosa“ so brzajavili radiopostaji v Bahiji, da znaša število žrtev 400 oseb. Pristaniške oblasti v Bahiji računajo po prvih vesteh, da je bilo do osme ure zjutraj (po evropskem času) rešenih 802 potnikov. Z oceanskega parnika „Voltaire“ jav-

žitom bolj pridno kot do sedaj in uporabljamo posebno umetna gnojila, da pridelamo vsaj toliko žita sami, kolikor ga potrebujemo za celo leto! O.

ljajo, da se je parnik „Princeza Mafalda“ potopil danes ob 0.35 po polnoči — po ameriškem času. Potemtakem je poteklo od eksplozije do potopitve skor pet ur. V sled tega so imele ladje, ki so prihitele na mesto nesreče, dovolj časa za rešitev večine potnikov in posadke. Ta poslednje omenjena vest pravi v nadaljnjem, da je povzročila eksplozijo v kotlih voda, ki je vdrla v strojni oddelek vsled poškodbe ene izmed opor obeh vijakov.

Vtis v Rimu in Genovi

RIM, 26. V Rimu so se razširile vesti o nesreči, ki je zadela parnik „Princeza Mafalda“, šele v prvih popoldanskih urah. Menda ni bilo treba omeniti, da so te vesti globoko užalo stile vse prebivalstvo, in to tem bolj, ker se ni bilo natančno znano število človeških žrtev, ki jih je zahtevala nesreča, in so govorili o stotinah utopljenecv. Šele proti večeru so dohajale vesti, ki so poročale, da število žrtev ni ravno tako veliko. Prebivalstvo se je polagoma umirilo.

„Giornale d'Italia“ posveča v svoji večerni izdaji tej nesreči kratek uvodnik, v katerem pravi, da je nesreča zadela italijanski narod na njegovi poti dela in napredka, ki je bila, in in bo, kakor vsaka taka pot, posajena tudi s trnjem in žrtvami. Zadostuje spomniti se na druge in še težje nesreče, katere beleži zgodovina pomorskega prometa in zgodovina največjih inozemskih trgovinskih marnaric. Po izrazu sožalja radi žrtev, ki jih je zahtevala katastrofa in ki so skoro gotovo po večini italijanske narodnosti, zaključuje rimski list svoj kratki uvodnik: „Italijanska trgovinska mornarica je izgubila eno izmed svojih velikih in krasnih edinic, toda s to izgubo ni bog ve kako prizadeta njena ogromna moč. Italijanska oceanska plovba je obogatela v poslednjem času na novih mogočnih sredstvih. V italijanskih ladjedelnicah kipi delo. In če pade en borec, ga takoj nadomesti drugi in narod ga sprejme z vso svojo dušo, prenapolnjeno z vero in ponosom.“

GENOVA, 26. Čim se je razširila po mestu vest o usodi, ki je zadela parnik „Princeza Mafalda“, je zagrnila vse mesto globoka žalost, ki je tem večja, ker prebiva večina posadke v Genovi in imajo tudi mnogi potniki, ki so se nahajali na parniku, v Genovi svoje sorodnike in znance.

Prebivalstvo je pričelo takoj oblegati prostore družbe „N. G. I.“, da izve podrobnosti o nesreči. Opoldne so prinesli časopisi prve vesti o nesreči in ob 14. uri so bile pripleljene na vhod v prostore omenjene družbe vest, ki jo je prinesla agencija „Stefani“ in brzajavka, katero je dobilo ravnateljstvo družbe iz Ria de Janeiro, ter končno vest, po kateri je bilo rešenih 700 potnikov. Tekom vsega popoldne je taborila pred prostori družbe velika množica ljudi in pričakovala nadaljnja podrobna poročila.

„Principessa Mafalda“

MILAN, 26. Milanski listi so povodom vesti, da se je potopil parnik „Princeza Mafalda“, izšli v izrednih izdajah.

Prinesli so naslednje vesti agencije „United Press“ iz Bahije in Ria de Janeiro: Oceanski parnik „Princeza Mafalda“ se je potopil včeraj ob 18.30 po ameriškem, danes ob 0.30 po polnoči po evropskem času. Francoski parnik „Formosa“ je rešil 720 potnikov parnika „Mafalda“ in se sedaj nahaja na potu proti Rio de Janeiro.

Ravnateljstvo družbe „Navigazione Generale Italiana“ v Rio de Janeiro sporoča, da se je nahajalo na krovu oceanskega parnika „Mafalda“ 1256 potnikov.

Oceanski parnik „Princeza

Mafalda“ je bil zgrajen sicer pred kakimi 20 leti, a je bil še vedno v dobrem stanju. Zgradba ga je družba „Lloyd Italiano“, ki se je kasneje združila z družbo „Navigazione Generale Italiana“, ki je postala s to združitvijo tudi lastnica tega parnika. Ta parnik je bil prvi te vrste sličnih parnikov, ki so se gradili v tistem času. V to vrsto spada tudi parnik „Princeza Jolanda“, ki pa se je takoj po splovitvi potopil, iz razlogov, ki niso bili nikoli pojasnjeni. S parnikom „Princeza Mafalda“ je žela italijanska potniška plovba velike uspehe. Potniki so često predpostavljali ta parnik vsem drugim inozemskim ladjam. Do leta 1914. je bil prvi med italijanskimi parniki, tega leta sta ga prekosila parnika „Verdi“ in „Alighieri“, katera si je nabavila družba „Transatlantica Italiana“. Leta 1919. so došle nekega dne v Rim in Genovo nenadoma vesti, da se je parnik „Princeza Mafalda“ sredi oceana potopil in z njim vsi potniki. Vest je bila takoj dementirana.

Parnik „Princeza Mafalda“ je bil dolg 147.82, širok 16.94 metrov. Poveljeval mu je kapetan Simon Gubi, rodom iz Palerma. Bil je eden izmed najboljših kapetanov, kar jih je bilo kdaj v službi paroplovne družbe „N. G. I.“. Tudi drugi častniki na tem parniku so bili po večini iz Sicilije. Parnik „Princeza Mafalda“ je imel tokrat zadnjič pluti na progi med Evropo in južno Ameriko. 10. novembra ga je imel nadomestiti novi oceanski parnik „Augustus“, „Mafalda“ pa bi moral odtlej naprej vzdrževati zvezo med Evropo in Avstralijo.

Na svoji zadnji poti je po urniku zapustil pristanišče S. Vincenzo in je bil namenjen v Rio de Janeiro.

Iz tržaške okolice je odpotovalo s tem parnikom 11. t. m. proti južni Ameriki 5 izseljenecv. Kot izgleda, je število izseljenecv iz Furianje prilično veliko. Odpotoval je s posredovanjem tržaške agencije paroplovne družbe „N. G. I.“ tudi en Jugosloven.

Poznejše brzajavke

RIM, 26. Agencija „Stefani“ poroča: Po poznejših vesteh o reševanju potnikov parnika „Princeza Mafalda“, pri katerem so sodelovali štirje parniki, znaša število oseb, ki so jih rešili prvi trije parniki, 1150 oseb. Dosedanje vesti o vzrokih nesreče še niso zanesljive.

RIO DE JANEIRO, 26. Poročilo iz Bahije pravi, da znaša število žrtev samo 68 oseb. Našli so več kot 1100 potnikov, ki so se rešili. Domnevajo, da so se potniki razen na francoski parnik „Formosa“ rešili tudi na kak drug parnik.

RIO DE JANEIRO, 26. Po poslednjih semkaj došlih vesteh znaša število žrtev, ki jih je zahtevala katastrofa, samo 30 oseb. Večino ponesrečenecv tvorijo moštvo, ki je bilo zaposleno v strojnem oddelku.

Desetorica ponesrečenih

RIM, 26. Na podlagi poslednjih poročil, došlih iz Bahije, poroča agencija „Stefani“, da je pri potopitvi parnika „Principessa Mafalda“ utonila samo desetorica potnikov. Vsi ostali so se rešili.

Navodila on Turatija

za nedeljske slavnostne govornike

RIM, 26. Glavni tajnik fašistovske stranke on. Turati je razposlal vsem govornikom, ki so bili imenovani za slavnostne govornike o priliki proslave pete obletnice fašistovskega pohoda na Rim, okrožnico, v kateri jim daja navodila za njihove govore. V tej okrožnici jih opozarja, naj se opirajo na poslanico načelnika vlade, ki bo obsegala načrt delovnega programa v novem šestem letu fašistovskega režima. Govorniki bodo morali v svojih govorih pojasniti predvsem obnovo italijanske gospodarstva, konsolidacijo sindikalnega položaja in zakone, katere je izdal režim.

Poroki vojvode delle Puglie

bodo prisostvovali trije vladarji. MILAN, 26. Danes, nekaj pred 9. uro zjutraj je prispel na glavno postajo v Milanu dvorni vlak, v katerem potujejo s svojim spremstvom francoska princeznja Ana in njen ženin vojvoda delle Puglie proti Neaplju, kjer se bo vršila njuna poroka.

NEAPELJ, 26. Pri poroki vojvode delle Puglie s francosko princeznjo Ano, ki se bo vršila v Neaplju dne 5. novembra, bodo zastopane skoro vse evropske vladarske rodbine. Poroki bodo osebno prisostvovali tudi trije vladarji, in sicer: Nj. vel. kralj Viktor Emanuel III., španski kralj Alfonz in bolgarski kralj Boris.

V Neaplju se vršijo za poroko velike priprave.

Otvoritev rednega zasedanja

jugoslovske nar. skupščine. BEOGRAD, 26. Danes ob 11. uri dopoldne se je sestala jugoslovska narodna skupščina.

Pred prehodom na dnevni red je Stjepan Radić zahteval več popravkov zapisnika; njegovo zahtevo pa je predsednik dr. Perić odklonil. Prečitani je bil kraljevi ukaz, s katerim se je v zmislu ustavnih določb otvorilo redno jesensko zasedanje narodne skupščine. Nato pa je predsednik dr. Perić sporočil, da je minister za socialno politiko dr. Gosar predložil narodni skupščini načrt zakona o spremembi in izpolnitvi stanovanjskega zakona z dne 17. maja 1925. Za obnovo zakona je zahteval minister nujnost.

Na popoldanski seji je narodna skupščina brez debate sprejela predlog o nujnosti obnove tega zakona ter je bil takoj izvoljen poseben odbor za proučitev novega zakonskega osnutka. Nato so se vršile volitve stalnih skupščinskih odborov. Po končanih volitvah je bila seja jugoslovske narodne skupščine zaključena. Prihodnja seja se bo vršila v petek dopoldne.

Govor Lloyd Georgea

o vojni nevarnosti v Evropi

LONDON, 25. Vest, da bo imel stari angleški politik Lloyd George na velikem zborovanju angleške zveze za Družbo narodov pomemben političen govor, je vzbudila veliko zanimanje in so se tisoči ljudi zbirali pred dvorano Queenshall, da prisostvujejo velikemu dogodku.

V svojem govoru je Lloyd George izjavil: Evropski mir ogrožajo stotero nevarnosti, ki se pojavljajo v obmejnih incidentih in sporih. Te spore pa povzroča dejstvo, da so se sklepane mirovne pogodbe v času, ko so si vsi le preveč želeli miru in konca dolgotrajne vojne. Takrat so bili poleg tega pri mirovnih konferencah vse premalo poučeni o evropskih razmerah. In pri izjavljanju mirovnih pogodb so se njihova določila le še poostрила. Države-zmagovalke so odredle premagancem vsako zaupanje s tem, da so jih prisilile k razorožitvi, one same pa se doslej v tem oziru niso niti ganile.

Ali je mogoče govoriti o varnosti v Evropi, ko vzdržujejo v Franciji za vsakega razoroženega vojaka 20, v Čehoslovaski pa 4 od nog do glave oboroženih. Premagane države imajo pod orožjem skupno 250.000 mož, države-zmagovalke 10 milijonov. V takih razmerah ni mogoča nikakršna pravična razsodba Družbe narodov. Balkan, je dejal Lloyd George, predstavlja za Evropo trajno nevarnost, tudi na tem polotoku vzklikajo dan za dnem novi spori. Lloyd George je polagal veliko važnost na to, da bi se Rusija spet povrnila v svoj prejšnji položaj, ko jo je vezalo prijateljstvo z vsemi državami. O polomu ženevske konference za omejevanje pomorskega oboroževanja je izrazil le svoje obžalovanje. Evropski narodi bi se morali navaditi na svoj sedanj položaj, potem bi izginil čut vsake-

DNEVNE VESTI

Naznanitev praznih stanovanj

28. t. m. — torej jutri — poteče rok, ki ga določa prefektov ukrep z dne 18. oktobra t. l. št. 8913 glede obvezne prijave praznih stanovanj.

Opozarjamo na to, da se enkrat lastnike hiš in upravitelje, pa tudi vse ostale, ki so prizadeti, zato da bodo prvi o pravem času storiili svojo dolžnost in da bodo drugi, prizadeti, pripomogli, če ho, treba, da se prefektov ukrep izvede v polni meri, kar bo gotovo imelo blagodejne posledice. Veržništvo s stanovanj, ki so ga nekateri uganjali v škodo svojega bližnjega, bo s tem prenehalo.

Za one, ki se ne bodo ravnali po določbah prefektovega ukrepa, je predvidena, kakor smo že poročali, kazen do treh mesecev ječe in do 2000 lir globe, hišni upravitelj pa se tudi odtegne policijsko pooblastilo v zmislu čl. 9 zakona o javni varnosti.

Ni nobenega dvoma, da bodo pristojne oblasti potpisale z največjo strogostjo proti vsem onim, ki ne bodo izvršili svoje dolžnosti.

Plačevanje pokojnin državnim upokojencem

Od 28. oktobra do konca novembra se bodo prti sekciji kr. zakladnice v ul. Geppa št. 3, priti, izplačevali pokojnine po sledečem redu, upoštevajoč številke pokojninskih knjižic:

1. Civilni vojaški upokojenci izpod bivše vladavine: a) vdove in sirote (vratca št. 8): 29. okt. od št. 1 do 900, 31. okt. od 901—1700; 2. nov. od 1701—6820; 3. nov. od 6821—12000; 4. nov. od 12001 dalje. b) direktni upokojenci (vratca št. 6): 29. okt. od 1—1100; 31. okt. od 1101—2600; 2. nov. od 2601—9100; 3. nov. 9101—13600; 4. nov. 13601 dalje.

2. Pohabljeni, vdove in sirote bivše avstro-ogrske vojske: c) pohabljeni (vratca št. 6): 10. nov. vsi; d) vdove in sirote (vratca št. 8): 10. nov. vsi.

Onim, ki nimajo pokojninske knjižice, se bodo plačevali obroki na račun 28. oktobra. Svote za sekvestre in alimente se bodo plačevali 4. novembra. Upokojenci, ki se ne bodo zgledali določenega dne, bodo lahko dvignili pokojnino v dne 14. do 20., 22. do 24. in od 26. do 28. novembra t. l.

SMRTNA KOSA

Pretrsla je danes vso našo vas prežalostna vest, da nas je zapustil za vedno naš največji dobitnik, prebivali, od vseh srčno ljubljen gospod župnik Francišek Čvejn, ki je 32 let živel med nami in z neustavljivo poštenostjo deloval v blagor nas vseh. Trudopolno je bilo njegovo življenje, ki mu ga je nalagal njegov težki stan, upravljal je skoro 30 let tudi župnijo Rimanje. Z ljubeznijo in svetniško potrpežljivostjo je deloval med nami. Nikdar nikomur ni odrekal pomoči in tolažbe, za vsakega je imel prijazno besedo in dober nasvet, vsakemu je rad pomagal v stiski in zadregi, v boleznih in težavah. Delil je z nami žalost in veselje. Bil je vedno ljubljiv, krotak in ponižen. Skrito je bilo njegovo življenje — življenje svetnika. Njegov delež je v nebesih. Naša srca pa v bridki žalosti plakajo danes ob njegovi krsti. — Srenja Boršt.

Telefonska zveza Trst - Monakovo

S 1. novembra se ustanovi telefonska zveza med Trstom in Monakovim na Bavarskem preko Dunaja. Pritojba znaša za vsake tri minute razgovora 4.80 zlatih frankov.

POVERLJIVOSTI IN RAZPRODAJA KNJIG «GORIŠKE MATICE» V TRSTU:

Gdč. Fanica Azman, ul. sv. Frančiška št. 28, I. Veleznana knjigarna Štoka.

KOLIKO ŠOL IN KOLIKO LISTOV IMAJO NEMCI V JUGOSLAVIJI

Po neki statistiki iz leta 1927 imajo Nemci v Jugoslaviji sledeče šole:

Otroških vrtcev: v Banatu 29 in v Bački 35, skupno torej 64; — ljudskih šol: v Banatu 76, v Bački 101, v Baranji 16, na Hrvatskem in v Slavoniji 11, v Sloveniji 14 samonemških in 18 mešanih slovensko-nemških (namreč z nemškimi vzporednicami), skupno 236 ljudskih šol; — mešanih šol po eno v Apatinu, Bački Palanki, Beli crkvi, Vol. Beckereku, Novem Vrbsu, Novem Sadu, Odjaci, Modou, v Sloveniji pa dve, skupno torej 10 mešanih šol; — gimnazij: v Vrhu 4 nižje razrede, v Novem Vrbsu enako, v Ljubljani en razred, v Mariboru pa 4 vzporednice na realki, skupno torej 13 razredov.

Po isti statistiki izhajajo v Jugoslaviji sledeči nemški manjšinski listi in revije: Dnevnik: Deutsches Volksblatt v Novem Sadu; Gotsche Zeitung v Kočevju; Die Drau v Osijeku; Marburger Zeitung v Mariboru; Mosinger Film v Zagrebu; Südslovenischer Lloyd v Zagrebu; — Tedniki: Bachsbroder Zeitung v Apatinu; Belackvaer Volksblatt v

Beli crkvi; Wrschatzer Gebirgsbote v Vrhu; Die Wacht v Palanki; Grüss Gott v Novem Vrbsu; Deutscher Volksfreund v Vrhu; Erste Jugoslawische Müllerzeitung v Novem Sadu; Jüdisches Volksblatt v Prigljivicah Sv. Ivan; Lebensweg v Novem Sadu; Neue Zeitung v Vel. Beckereku; Palanka u. Umgebung v Palanki; Der Seemann v Novem Vrbsu; Heimat v Novem Sadu; Vrbaser Zeitung v Novem Vrbsu; Volksstimme v Mariboru; Cihler Zeitung v Celju. — Mesečnik: Der Jugoslav. Imker; Neues Leben.

Vkupno imajo torej 6 dnevnikov, 17 tednikov in 2 mesečnika. V to število pa niso všteti listi v nemškem jeziku, ki jih izdajajo v informativne svrhe Jugoslavlani, kakor na pr. «Zagrabler Tagblatt».

TRŽAŠKI BLAGOVNI TRG

26. 10. 1927. Tržno življenje je zadnje dni nekoliko popustilo. Posebno se je to poznalo na današnjem trgu. Razprodalo s je razmeroma malo blaga, dočim dovoz ni skoro nič popustil. Letošnje leto je vrglo na trg velike množice raznovrstnega zelja in pridelkov zeljnate vrste. Ne more se pa še pisati o trgu z zeljem, kajti nič ne kaže še, ako bo trgovanje s tem pridelkom doseglo količinam primerno višino. Krompir je že nad en mesec na istem mestu. Slabše vrste tega pridelka so sicer nekoliko popustile v cenah, ni se pa radi tega trg s krompirjem v ničemer zboljšal. Na splošno ta pridelok vedno vlada na trgu — tudi sedaj je krompir najvažnejši produkt trga in kaže to jasno vsako jutro na korzu Cavour, koder drvi v vrečami obloženi vozički, vozovi in avtomobili.

Na sadnem delu trga ni ničesar novega. Razne sadne vrste stopajo v ozadje in začenjajo se šopiriti kakor specialitete umirajoče sezone. Sadna borza postaja polagoma firma Alberti na Borznem trgu.

Tudi cenik je precej pust — malenkostne spremembe so komaj omenljive vredne.

Danes je bil izdan naslednji cenik:

Zelenjava: Česen 150 lir za stot, rdeča pesa za kuhno 100, navadna pesa 60-100, kisel zelje 130-150, korenje 60-100, cvetno zelje 150, navadno sladko zelje 35-50, sladka repa 120, vrzote 30-90, čebula 70-80, fižol v stročju za luščeno, svetlozeleno 100-200, črna 50-200, malancane 50-120, zelenordeča 60-120, krompir 40-75, pozni grah 280-400, paradizniki 50-160, radič 60-440, radičeve sadike 100-170, šelen 120-200, špinata 70-12, buče za kuhno 100-240.

Sadje: jabolka 40-320, hruške 100-400, kostanj 50-160, suhe fige 240-260, kaki 120, limone 25-55 lir za zabo, melagrane 60-90, kutnje 120-140, orehi 330, grozdje 100-500. Cene brutto per neto. Na drobno so cene za 20% višje.

Iz tržaškega življenja

Se zastrupil, ker ga je žena okregala

Včeraj je preteklo 14 let, odkar je 39-letni težak Viktor Tiso, stanujoč v zagati Romagna št. 1, dal slovo samskemu stanu ter si izbral družico, ki ga še sedaj zvesto spremlja na težavni poti življenja. Ob tej priliki se je mož domislil, da bi ne bilo napačno, če bi nekoliko popopraval to veselo obletnico. In zvečer, ko je končal svoje delo, je krenil v neko gostilno, kjer si je privoščil precejšnjo število «kvartincev», ki so mu obudili stare spomine in ga spravili v prijetno razpoloženje. Toda, kd se je okoli 21. ure prigrigal «v ročaj» domov, je kmalu spoznal, da ima sladki zakonski jarem tudi svoje slabe strani. Žena ga je namreč zelo neprijazno sprejela in mu začela brati levite. To je možu hipoma pregnalo dobro voljo; nekaj časa je skoro mirno poslušal očitek, ki so vrel iz ženinih ust, na posled se mu je pa zadelo, da ga «boljša polovica» vendarle prebudo obdeluje. In v razgredo glavo mu je šinila originalna misel; sklenil je, da se kratkoma la vedno otrese zakonskega jarma. Ni dolgo razmišljal, ali ni mogoče njegov sklep prenehati, kakor je v resnici tudi bil. Ne da bi znil besedice, je vstal, se podal v postrežje ter tam izpil znatno količino octove kisline. Žena, ki je kmalu potem prišla za njim in je uvidela, kaj se je zgodilo, je začela vsa obupana vpiti na pomoč. Prihitieli so ljudje in nekdo se je požuril telefonirati za pomoč rešilni postaji. Kmalu potem je dospel na lice mesta zdravnik, ki je Tisu izpral želodec in ga s to operacijo rešil iz neposredne smrtne nevarnosti. Nato je bil mož prepeljan v mestno bolnišnico, kjer se sedaj nahaja v zelo nevarnem stanju.

Nezgodbe pri delu.

Sinoči je bil prepeljan v mestno bolnišnico 47-letni težak Josip Maslen, stanujoč v Rocolu - Valle št. 804; imel je zlomljeno levo nogo pod kolonom. Mož je povedal, da mu je pri delu v trški ladjedelniški padel na nogo tram, ki mu je zdrlil iz rok, ko ga je prenašal z nekim tovarišem. — Maslen

je bil sprejet v kirurški oddelk in se bo moral zdraviti najmanj štiri tedne.

— Ko je 63-letni šofer Alojzij Bodiuro, stanujoč v ulici Irene della Croce št. 4, hotel včeraj zjutraj spraviti v tek motor svojega avtomobila na trgu Goldoni, ga je ključa motorja tako močno udarila po desni roki, da mu jo je zlomila na kompliciran način med komolcem in zapestjem. Nesrečni šofer je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer je dobil prvo pomoč. Nato je bil na lastno željo prepuščen domači negi.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Blagoslov nove cerkve v Kostanjevici na Krasi.

V nedeljo ob 4. in pol popoldne se bo vršila provizorična blagoslovitev farne cerkve sv. Martina v Kostanjevici. Slavnosti se udeležijo številni zastopniki svetske oblasti ter vsi bližnji duhovniki. Vabijo se vsi okoličani, da se udeležijo proslavitev ter pokažejo svoje veselje nad novosejzidano cerkvijo.

Prisega.

Na goriškem sodišču so pred sodnim dvorom, ki mu je predsedoval sodnik dr. Serpi, prisegli štirje notarji iz novih pokrajin. Vrh tega je prisegel kot odvetnik dr. Antonio Bone, komendant in bivši sodni svetnik ter bivši goriški župan.

Pade in se potolče

Avgusta Cadne, 57 let stara, stanujoča v ul. Oberdan št. 5, je pri porivanju vozička na roke (tako nesrečno padla, da se je močno potolkla po desnem kolenu. Moral ji je priti na pomoč Zeleni križ.

Tudi ženske v gostilni.

V goriško bolnico je prišla iskat pomoči neka Marija Pintar iz Steverjana pri Gorici. Ima zlomljeno roko. Nahajala se je namreč v neki gostilni v Steverjanu, ko je med pivci nastal prepir. Ker se je ona jela vmešavati med nje in jih braniti, so jo vrgli na tla, pri čemur si je zlomila desno roko. — Zdravniki pravijo, da bo ozdravila v 30 dneh.

Izpred sodišča

Poljski tat, ki jo je pošteno izkupil

Dolg in suh ter neprestano trdi, da ni bil on. Sodnik pa pravi, da je obdolžen, da je kradel krompir na njivi neke Rože Loščak, ki stanuje v neki vasi v bližini Krmina. Piše se Alojz Puler in predsednik sodišča razloži sodnikom in občinstvu, da je bil že neštokrat kaznovan radi tatvine, goljufije itd.

Obtoženec: «Po nedolžnem me obtožujejo, jaz sem bil v onem času, ko so kradli krompir, na postaji v Krminu.»

Roža Loščak, nizka žena, ki je Slovenka, pa govori dobro italijansko, prične tako-le:

«Bilo je 23. julija t. l. Malo pred poldnem sem šla na polje s srpom, kjer sem nameravala delati. Ko se oziram po naši njivi, kar uenkrat zagledam nekoga, ki mirno koplje krompir. Takoj sem bila pri njemu. In sem zrastla: «Kdo ti je ukazal kopati tukaj krompir?» Tat, ki je imel že več kot 15 kg krompirja skopanega, je zagrabil vrečo, v katero je metel krompir, ter je skušal zbežati.

«O — ne boš!» sem si mislila in zagrabila za vrečo. «Pusti vrečo in krompir!» Ta pa ni hotel pustiti. In tedaj sva se pričela ruvati. «Zakelj pa bom vzela!» je kričal in mi izvil iz rok srp ter pričel z njim mahati, dokler me ni prav pošteno urezal v prst. Ko je bežal, sem kričala za njim: «Le beži, le beži! Če te danes ne bom, te bom pa jutri dobila!» — To je bilo na soboto. Drugi dan je bila nedelja in šla sem v Krmin k maši. Po maši pa sem ga zagledala, kako je sedel v neki gostilni pri mizi. Stopila sem bližje in ga pogledala v obraz, nato sem rekla mojemu svaku, ki je stal tam v bližini: «Pazi nanj, tečem po stražnik». Medtem pa je tujec, ko sem jaz odšla iz gostilne, nenadoma izginil proti postaji in moj svak ni mogel za njim. Stražnik, ki ga je moja hčerka obvestila, je potem tujca zalotil na postaji in ga privedel v zapor. Seveda je tujec še vedno tajil.

Predsednik: «Ali ga poznate in veste prav gotovo, da je ta?»

Loščak: «O Madona! Kajpak ko je! Ravno ta je!»

Sodišče ga je obsodilo nato na 2 leti, 2 meseca in na 5 dni zapore ter na eno leto posebnega nadzorstva radi poskušnega ropa.

Lepo je ravnal z njol

Tudi ta je bil dolg in ves izpit v obraz. Nosil je ponošeno obleko in se mu je poznalo, da je že velik del svojega življenja prešel v zaporu. Imenuje se Narciz Riavec in je bil obtožen, prvič prestopka posebnega nadzorstva, kar že jasno dokazuje, kakšen ptiček da je, drugi pa, da je nasilno zahteval, in sicer ponovno, od neke ženske s pisano preteklostjo in sedanostjo denarja ter jo pretepal. On seveda trdi sodnikom, da je nedolžen, da je ni pretepal in da mu je pač dajala sama od sebe denar in — dar. Tudi jo ni šel iskat, ko je prišel iz zapore letošnjo poletje, pač pa jo je le slučajno našel na postaji. Ona se piše Linda Livoni, stara

24 let, in ima žalosten poklic. Št-bak je njen glas in plaho se ostrka, ko jo pokliče predsednik, da bi pričela ropar svojega krutega ljubimca. Zdi se, kot bi se bala ljudi, ki jo poslušajo.

Na vprašanje predsednika pove kako je bilo.

Državni pravdnik zahteva za krutega ljubimca posebnega nadzorstva, ker je 7 let in 3 mesece zapora ter 3 leta posebnega nadzorstva.

Sodišče pa ga je obsodilo na 4 leta in 8 mesecev zapore ter na eno leto posebnega nadzorstva.

Sladoledar, ki prodaja sladoled, denar za zapravl

Je inteligenten «poba». Cel študiral je nekaj. Tudi po besedah bi človek sodil tako. Toda kadran predsednik omeni, da je bil že 18 krat kaznovan radi tatvine in goljufije, enkrat celo na poroti v Benetkah, zgubi človek vso simpatijo do njegove inteligentnosti. Tudi za goljufijo je potrebna inteligentnost.

Alojz Trivelli je bil po poklicu sladoledar; bil je uslužben pri nekem goriškem trgovcu s sladoledom in neke nedelje se je odpravil s konjičkom in sladoledarskim vozičkom po nalogu gospodarja v Biljano v Brdih. Ko je razprodal sladoled in — lahko ga je prodal, ker je bila v Biljani tisto nedeljo veselica — je lepo postal voziček in konjička z nekim drugim čisto tujim človekom v Gorico k svojemu gospodarju, sam pa je lepo zapravil denar. — Gospodar je čakal doma. Dolgo časa ni hotelo biti sladoledarja domov. Nič slabega ni mislil o njem, zlasti, ker se je zdel njemu in njegovi ženi pošten, posebno, ker so poznali njegovega brata. Kako pa se začudi, ko vidi, ko privozi domov na njegovem vozičku in z njegovim konjem čisto tuj človek. Kako in kaj? Čemu to? On pa pove. Naročil mu je, da je dobil telegram od doma, da je mati smrtno bolna in da mora nemudoma domov. Gospodar je rekel: «Če je tako, pa naj bo!» Toda bilo je drugače. Zvedel je, da je njegov uslužbenec zapravil denar, zato ga je naznanil.

Pred sodiščem se je obtoženec zagovarjal, da je izgubil denarnico in da si ni upal pred gospodarjem brez denarja. — Sodniki pa mu niso verjeli in so ga zato obsodili na eno leto, 9 mesecev ječe ter na 450 lir globe.

LIPA

Smrtna kosa.

V Lipi, občina Temnica, je to dni umrl 26-letni mladenič Anton Stepančič. Nakopal si je pljučnico in ji je po kratkem boju podlegel. Nagla smrt je tem bolj tragična, ker je omenjeni mladenič umrl tik pred poroko, na svoj rojstni dan. In ravno tisti dan, ki je bil določen za poroko, so ga žalostno pokopali. Vsem domačim najiskrenejše sožalje. — Domačin.

RIHEMBERK.

V nedeljo, dne 23. t. m., smo položili k večnemu počitku v lastno grobnico zemsko ostanke Josipa Terčiča, rodom iz Dobravlj, umrlega že dne 23. aprila t. l. v Trstu. Ob tej priliki smo po dolgem presledku spet slišali naš preskušeni cerkveni moški zbor, ki je dovršeno zapel tri žalostinke. Le neki tujci osebni se večno lepa «Vigred» ni dopadla. «Le čevlje sodi naj kopitar.»

ŠT. VIŠKA GORA.

Tatovi na delu.

V noči od sobote na nedeljo so se utihotapili neznan tatovi v stanovanje g. Prvanje Ivana, potesta-ta na St. Viški Gori. Izbili so šipo v oboknici in se prikradli v kuhinjo. S ponarejenimi ključmi so odprili vse šrambe in omare, odnesli nekaj denarja, mesnine, in alkoholne pijače, drugo blago pa so razmetali po tleh, najbrž z namenom, da ga odnesejo po dovršenem pregledovanju občinskega urada. Tudi tu so odprli omaro civilnega stanja, miznice in drugo, razmetali akte in pisma po tleh ter odnesli dva daljnogleda in občinski pečat «Municipio di Monte Sanvito», čemur se je pa zelo čuditi. Morda si mislijo «poštenjaki» sami delati razne dokumente?

Tatovi očitno niso popolnoma končali svojega dela; preplašili so jih najbrž koraki, katere so čuli v prvem nadstropju. Opustili so delo in odšli. Takoj drugo noč pa so se zopet pojavili z namenom, da bi odnesli še ostalo, a bili so pregnani. P. G.

PRVAČINA.

V dvorani prejšnjega telovadnega doma se je preteklo nedeljo vršil ples: od 3. popoldne do polnoči. Ne vem ali bi bilo umestno ponavljati spet staro pesem o pameti, ki nas noče še srečati. Izgleda pač, da se nam prav dobro godi, da živimo v izobilju (vstopnina na plesu je bila 8 lir za osebo), da smo krepkega zdravja in se ne bojimo hudih naporov (9 ur plesa)!

Kdo bi si mislil, da bo po tako veseli noči odšlo naslednje jutro kakšnih 30 ljudi s prvaške postaje proti Trstu na zdravniški pregled in nato dalje čez morje v Ameriko? Sama mladina odhaja; mlada dekleta in mladi fantje. Tudi solze so tekale ob slovesu, ki je zmerom bridko.

Mnogo je takih, ki venomer ponavljajo, da bi se nam ne bilo treba izseljevati v tuje kraje, če bi doma imeli več pameti in bi ne zapravljali časa, denar in zdravja na plesiščih in v krčmah! Pa kaj

ga nezadovoljstva. Trajnega miru ne bo, dokler ne bo vsaka krivica, ki ogroža mir, predložena pravičnemu razsodišču, ki uživa zaupanje vsega sveta.

Govornik je zaključil: Še živi generacija, ki si želi miru in ki ji vzbujajo grozo vsak spomin na svetovno vojno. Kmalu bo ta generacija izumrla, za generacijo, ki ji sledi, pa vojna ne bo več doživljaj, temveč senzacija, kot jo nudi film.

Profesor Gilbert Murray, ki je vodil zborovanje zveze za Družbo narodov, je izrazil po govoru Lloyd Georgea prepričanje, da za Lloyd Georgea ni bilo dovolj, da je vodil angleški narod v času največje vojne, ter je spričo tega pozval vse, naj mu pomorejo pri delu za mir, da ga bodo potomci smatrali tudi kot velikega soustvaritelja svetovnega miru.

Odgovor Ljube Davidoviča na predlog opozicije glede ustanovitve enotnega demokratskega bloka

BEOGRAD, 26. Danes ob 12. uri se je vršil krajši sestanek med Ljubo Davidovičem in šefi opozicije Pribečevićem, Radićem in Jovanovićem. Na sestanku je izročil Davidovič načelnikom opozicijskih strank pismen odgovor demokratske zajednice na predlog opozicije glede ustanovitve skupnega parlamentarnega kluba.

V odgovoru naglašajo vodstvo Demokratske zajednice, da so interne strankine zadeve in neodložljiva parlamentarna vprašanja onemogočila podrobno razpravo o tem predlogu opozicije, da pa je klub Demokratske zajednice mnenja, da je treba razpravljati o tem predlogu z vso resnostjo in stvarnostjo, ki jo zasluži. Gospod Davidovič je naglasil, da je slej ko prej navdušen prišča ideje uedinjene demokratične in da bo s svoje strani nadaljeval započeto akcijo v tej smeri. Izrazil je upanje, da vlada tudi v opozicijskih vrstah enako razpoloženje.

Grški listi

o pomorskem oboroževanju Turčije

ATENE, 26. Glasilo monarhističnih opozicionalcev «Kathimerini» povdarja v svojem tozadevnem članku, da predstavlja obnova turške mornarice nevarnost za ravnovesje pomorskih sil ob vzhodnem Sredozemskem morju.

V nasprotju s tem je «Elefteron Vima» mnenja, da so pomorske priprave Turčije in Grčije neobhodno potrebne za njuno varnost. Grčija je vedno pripravljena sporazumeti se s Turčijo o tem vprašanju ter s tem prirediti nepotrebno tekmo v oboroževanju med obema državama. Ta tekma se na srečo še ni pričela, lahko pa bi se kdaj pozneje.

Italijansko-švicarska pogajanja

zaključena v Curihu

CURIH, 26. Sinoči je izdalo ministrstvo za gospodarstvo komunik, glasom katerega so se zaključila pogajanja med Italijo in Švico glede uvedbe nekaterih določil trgovinske pogodbe med obema državama. V komunikaciji je naglašeno, da so se pogajanja vršila v prijateljskem duhu in se izražajo zadovoljenje, da je italijanska vlada prijateljsko vpoštevala želje švicarske vlade.

Dogovor, ki bo stopil v veljavo s 1. novembra, vsebuje določbe glede raznih izdelkov švicarske strojne industrije, uredb glede svobodnega uvoza raznih italijanskih strojev v Švico, nadalje bodo s tem dogovorom zvišane pritojbine za uvoz in prodajo švicarskih ur v Italiji ter nekaterih italijanskih obveznosti glede avtomobilskih strojev in avtomobilov samih.

Sestanek osrednjega intersindikalnega odbora

RIM, 26. Jutri zjutraj se sestane v palači «Littorio» osrednji intersindikalni odbor. Kakor predvidevajo v tukajšnjih krogih, bo jutrišnji sestanek velike važnosti. Nadaljevala se bo razprava o vprašanju cen. Odbor se bo bavil z vprašanjem polnomočij pokrajinskih mednarodnih odborov glede nadzorovanja cen in z vprašanjem o ustanovitvi konzorcijev med proizvajalci in trgovci.

Madžarski ministri pridejo v Italijo

DUNAJ, 26. Prihodnji teden odpotuje iz Budimpešte komisija madžarskih politikov v Italijo. Ta komisija ima nalog, da prouči praktično izvajanje delovne ustave. Madžarska vlada se namreč namerava poučiti o rezultatih nove italijanske zakonodaje, še predno bi izdala odredbe, po katerih bi se naj uredilo delo na Madžarskem. Člani omenjene komisije so tudi ministri trgovine, socialne politike in poljedelstva.

Komunistično gibanje v Beogradu

BEOGRAD, 26. Beograjska politična politija nadaljuje zasledovanje komunistov v Jugoslaviji. Izsledila je komunistično mladinsko organizacijo, v katere prostorih je bila urejena tudi tajna tiskarna. V najkrajšem bi imel izhajati v Beogradu tajen komunistični list «Mladi boljševik». Policija se je polastila tudi mnogih reči, ki pa jih doslej še ni izdala. Pripravljala se je v jugoslovenski prestolnici tudi ustanovitev ženske komunistične organizacije, ki bi naj zasledovala propagandne cilje. Aretiranih je bilo več ljudi, katerih imena se nočejo objaviti.

Aretacije v Rusiji

RIGA, 26. Iz Leningrada poročajo, da je bilo tam v poslednjih dneh aretiranih okrog 300 oseb, ki so jih baje osumili, da so sodelovale pri neki tajni organizaciji, ki bi si naj bila nadelala nalogo, pripraviti atentate na ugledne boljševike. Atentati bi se imeli izvršiti o priliki desete obletnice boljševiške revolucije. Policija je našla pri preiskavah tih oseb in njihovih stanovanj baje večjo množino orožja in streliva.

Spopad med vladnimi četami in vstaki v Mehiki

NEW-YORK, 25. Po vesteh, ki so došle iz mehiškega mesta Vera Cruz, so se oddelki vladnih čet v pokrajini Monte Orizaba spoprijeli z vstakišimi četami generala Lozada. V bitki so oboji izgubili mnogo vojakov. V nasprotju z vestmi, glasom katerih bi se naj general Gomez nahajal v Guatemali, se doznava, da se je nahajal v taboru generala Lozada.

Te vesti potrjujejo tudi uradni komunikacije iz prestolnice.

Amerikanska letalka Elder v Lisboni

LISBONA, 26. Včeraj sta pripela letalka Ruth Elder in njen spremljevalec Haldeman, ki se jima je ponesrečil preko-oceanski polet, na ladji «Lima» z Azorskih otokov v Lisbono.

V Lisboni so sprejeli oba letalka z velikim navdušenjem. Ameriški poslanik v Lisboni z vsem svojim osebjem, zastopniki oblasti in druge osebnosti so se podale na krov parnika, da kot prvi na evropski celini čestitajo obema letalcema k njunemu poletu in sreči. Letalka je včeraj takoj po prihodu sprejel predsednik republike general Carmona. Za tem sta se Elderjeva in Haldeman odpeljala na ameriško poslaništvo. V Lisboni jima prirejajo celo vrsto sprejemov in obvedov. Letalka sta se odločila z nekim francoskim letalom odleteti naravnost v Pariz.

pomaga, naj človek se tako vztrajno in marljivo pridiga!

Sladka novina in godba pa vabi in ubija. Vabi! Kmalu bo ples tudi v Dornbergu in spet bo vstopnina visoka in dvorana polna in spet bo solzna prvačka postaja in se bomo selili. Morda da nas v tujini čaka sreča. Morda, ni gotovo. Vendar je res, da je tujina kot svatilo za boje duše. Tam se človek zve, kako je lepa domača zemlja in kako je bila neumna mladost, ki jo je zapustila.

Znanost in umetnost

Knjige „Goriške Matice“

V članku „O čitanju“, kateri je objavljen v koledarju, pravi pisec sledeče: »V izbi nismo ravno izbirni, čitamo, kar nam ravno pride pod roke. Kakor smo že prej omenili, smo v pretežni večini kmetski in delavski narod, ki nima časa na razpolago, da bi posvečal čitavi posebno pozornost. Vzememo v roko knjigo ter pričakujemo od nje nekoliko duševnega razvedrila, in ne zasledujemo Bog ve kako pisateljevih visokih oziroma globokih idej, iščemo le hipne zabave in počitka od dnevnega napornega življenja, česar nam prav za prav nihče ne sme šteti v zlo, ker ne iščemo v čitanju idej ampak počitka.«

Nadalje pravi, da na isto naletno tudi pri drugih narodih. Začetnik namreč ne more takoj do del svojih najboljših pisateljev; zato so posamezna književna društva poskrbela, da dobi ljudje »tako čtivo, ki jim nudi nekako sredino med navadnimi književnimi proizvodi, katerih vsebina obstoja v umorih, pobojih, zastrupljenjih, ugrabljenjih itd. ter med deli umetniške vrednosti.« Če si to nekoliko podrobneje ogledamo vidimo, da so ta društva pravzaprav precej zaostala za onim pravim ciljem, katerega bi morala zasledovati. Ta društva nudijo namreč razvedrilno čtivo, ki ni sicer suho, ki pa tudi nima bogve kako velikih literarnih pretenzij. Držijo torej čitalništvo na oni nenapredujoči sredini zgolj duševnega razvedrila, kar človeka precej poslopi in mu ne nudi nič posebnega. Kritični smisel čitalnega občinstva ostane vedno pri onem začetnem nič, oplojenju duha in umetniško-duševni užitek, izobrazba duha in srca itd. itd. pa so samo prazne fraze v programih takih društev. Njihov namen bi moral biti poleg že omenjenega še ta, da pripravi ljudi za težje čtivo, in bi morala tako težje čtivo tudi od časa do časa zalagati in potem svoje popularnosti razširjati med ljudstvo. Vse to sem hotel uvodoma povedati, da si lahko ogledamo, ali je Goriška Matica ostala na oni posplošujoči stopnji ljudskega okusa, ali pa hoče doseči še kaj več. Zdi se mi, da je ta književna ustanova znala po svojem skromnem obsegu — saj izdaja knjige le enkrat na leto in tu mora biti združeno lepo s koristnim — doseči vendarle nekaj več.

Skušala se je prilagoditi ljudskemu okusu in prevzela nato vodstvo in voditi onega našega človeka, kateremu je knjiga v prvi vrsti namenjena, to je kmeta in delavca, k boljšemu spoznavanju lepega in koristnega. Snov in obdelava vsakega dela je globoko ukoreninjena v elementarni prirodnosti našega človeka. Vse je racionalno porazdeljeno in vsakega je v zadostni meri v razmerju z izhajajočimi knjigami. Vsakdo dobi nekaj, kar ga zanima prav posebno in mnogo je takega, kar zanima vse. Prisiljenega ni nič. Mnogo je, kar služi razvedrilu, mnogo, kar nam nudi izrazit

umetniški užitek, mnogo kar nam povečuje našo izobrazbo.

Koledar: Koledarji so pravo zrcalo ljudskega zanimanja, ljudskih potreb. Koledar je sinteza vseh ostalih knjig skupaj. Njegov pomen je običajno v praktičnosti. Veže najbolj k vsakdanjemu življenju. Sestavi ki morajo predvsem tu biti poljudni; odtod vodi namreč pot k ostalim knjigam. Od čisto praktičnih člankov nas mora povesti do kratkočasno-razvedrilne lepote in odtod do umetniškega užitka ali vsaj do navajanja k temu užitku. Naš koledar je v precejšnji meri zadostil tej svoji nalogi. Razporeditev snovi in snov sama so od prejšnjega leta mnogo napredovale. V literarnem delu srečamo imena Janko Samec, Radivoj Rehar, Slavko Slavec, Ivan Vuk, Josip Jurca, Drago Bajc itd. Ti sestavki so narodno-preprosti, govorniki in ljudske duše. Naš človek jih bo lahko razumel. Prevodi so primerno izbrani. Kar je podano tu, je lepo, in obenem ima to vrednost ali, da je duhu čitalcev po svojem duhu pristopno, ali pa da je po svojem motivu za vse čase in za vse narode lepo. V drugem slučaju mislim na kitajske pravljice. Literarno-kritični sestavki imajo ta pomen, da nas seznanijo z deli drugih narodov in našega naroda. To naloge sta pregledno in živo izvršila France Bevk in Gizela Majeva. Zelo prijetno čtivo nam bo to, kar korenini v naši zavesti, naših običajih. Na prvem mestu je tu članek dr. Ražma »O poroki in ženitovanjskih običajih pri starih Slovanih«. Podal nam je v zgoščenih oblikah izsledke češkega znanstvenika Niederleja in to dobro zabeležil z lastnim opazovanjem. Priporočali bi mu, da bi se večkrat ogledal po možnosti z lastnimi opazovanji bolj na široko in da bi te združil s kratkim pregledom na zgodovinski razvoj teh običajev. Razen tega je mnogo splošno zanimivih člankov aktualne vsebine, in takih, ki nam vodijo pogled v širne daljave prostora in časa. Skrbno so sestavljeni članki, ki so pravi kazipot v našem vsakodnevem življenju (preglednice pristojbin, navodila nabornikom i. dr.). Mislim, da bo koledar vsestransko zadostil svojemu namenu.

France Bevk: Krvavi jezdec. To je gnojna in pretresljiva slika trpljenja našega naroda v dobi fevdalizma. Tu je v strogo umetniški obliki razloženo celo človeško gorje je dobe. To je kontrast razmer in človeške individualnosti, ki trpi svoje in tuje trpljenje. Breme je silno, boleč je dvojni. Rahlo vidimo od daleč dobrodejno izenačevanje tega gorja z usmiljenjem, dobroto pri bratih sv. Frančiška Asiškega. To je nastop nove ideje. Dejanje je enotno-dramatsko zasnovano. Sintetično nam slika trpljenje celega ljudstva v usodi ene družine. Zdi se mi vredno in potrebno, da o tem spregovorim obširneje, kar bom storil v prihodnjem članku.

Slavko Slavec: Župan Žagar. Slavko Slavec je v pravem pomenu besede ljudski pisatelj. In vsled tega bo brezdvomno ugajal. Ni ljudski pisatelj v tem pomenu, da sledi ljudskim razvadam in računal s pokvarjenim okusom povprečnega, ne, on se vživl v dušo ljudstva, v njegovo prirodno življenje. Vidi se, da živi med ljudstvom, da ga pozna. Slika nam realistično življenje človeške edine, kakor se razvija v resnici prilagojevajoč se toku časa z lastno mislijo. Misel se razvije iz razmer, a misel je toliko zmogljiva, da se ne udaja kar naprej, temveč ugotovi novo

spremembo razmer. To je naš Boštjan. Ker se mu v začetku v fronto dobro zdi, ker je odpadlo trudapolno delo na polju, se hvalisa na vse pretege in je navdušen vojak. To je prirojena žilica človeka. A dolgo se normalen človek ne more s tem zadovoljiti; in tako se Boštjan zopet povrne radevolje k rodni grudi. Župan Žagar pa in sin Jože, ki sta vezana z družinoma na domačijo, ostaneta ista, kot sta bila prej, preudarna in skrbna, tudi v vojaški suknji. Njuni žene ste pravi vzor skrbnih mater in gospodinj. Slavec je dober opazovalec ljudskih potreb in navad. Pozna svoje ljudske tipe. A to premalo poglobi, da si je to, kar je povedal, dobro. Povest »Župan Žagar« je prava ljudska povest. Pognala je svoje kralje ljudstvu, v realnosti ljudstva; zato ji je uspeh zagotovljen.

Dr. Just Bažar: Zdravje in bolezen v domači hiši. Kar morem v tej knjigi ugotoviti, je le to, da je pisana splošno razumljivo in pregledno. Povedano je tako, da človeka prepriča, ne da bi uganjal kak nepotreben misticizem. Vse izgleda zelo enostavno. Če se bo mogoče v poglavju o kuhi sporekel z našimi mamicami in ženičicami, ki mu bodo očitale, da se to ali ono ne da tako napraviti, kot on svetuje, in se zaklele, da bodo odslej naprej kuhale nezabeljeno, je to njegova stvar, naj on to opravi. Jaz prisegam, da mu vse verjamem.

Gabriel Majcen: Zgodovina domačih živali in pitomih rastlin. Knjiga je skrbno sestavljena. Pisatelj se je potrudil, da nam poda odkod in od kdaj so te rastline in te živali. Radi večje preglednosti je obdelal vse to v posameznih dobah. Vsled tega se mu je preglednost posrečila. Skušal je iz tega napraviti ne samo zgolj zgodovinsko razpravo, ampak tudi v neki meri zemljepisno-prirodno kulturno sliko. Povdaril je namreč, kako spreminja poljedelsko obdelovanje zemlje sliko

zemeljskega površja, kako se spreminjajo s tem nezdruve in nerodovite pokrajine v zdrave in rodovite. Škoda da ni svojemu spisu pridal še par slik, predvsem pa vsaj pregledno zemljepisno skico. Saj človek vendar nima zemljevida v glavi. Atlasov pa tudi nima vsakdo.

Venec domačih pravljic. Z ostalimi knjigami razpošilja letos Matica te pravljice. Škoda, da jih ni še mnogo, mnogo več. Naši malčki bodo zelo navdušeni. Mnogo jih je, ki so zelo mično pripovedovane. Prvo mesto moram tu priznati Milčinskemu. Njegov slog je tak, da bo ugajal tudi odraslim. Sicer bi pa tu še to povedal, da bi morale biti te pravljice pravzaprav ne samo direktno čtivo za otroke, ampak tudi priročna knjižica odraslim kot navodilo za pripovedovanje pravljic. Otrci sam s svojo zlato fantazijo bo hotel mnogokrat še več in več in naloge pripovedovalca je, da zna to primerno razpresti in napraviti pristopno otroški duši. Pri mnogih pravljicah je vpletena morala. To navado ima gromoviti Ferdo Plepič. Zdi se mi, da je ta morala preveč očitna. Pravljica bi morala šele posredno vzgajati in učiti. Zadnja pravljica »Krapovo pismo« bi pa po mojem mnenju

(Dalje na IV. strani)

ZAHVALA

Ob priliki nenadomestljive izgube naše ljubljene

Frančiške Schmutz

izrekamo tem potom najpristnejšo zahvalo vsem, ki so počastili spomin blage pokojnice.

Posebna zahvala darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so jo spremlili k večnemu počitku.

Trst, 26. oktobra 1927.

Družine:

SCHMUTZ in ZEGA.

(1147)

Globoko užaloščeni naznanjamo, da je danes naš preblagi gospod župnik

Frančišek Cvejn

na gloma preminul.

Pogreb blagopokojnega se bo vršil v petek, 28. t. m., ob 10. uri predpoldne.

BORŠT, dne 26. oktobra 1927.

(1145)

ŽUPLJANI.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nad vse ljubljani oče, brat, stari oče, stric, svak, tast, gospod

Ivan Tomšič

posestnik v Sovodnjah

v 78. letu, po kratki in mučni bolezni, previden s svetotajstvi za umirajoče, danes mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 27. oktobra ob 14. uri izpred hiše žalosti Via Morelli št. 20 v Gorici na domače pokopališče v Sovodnjah.

GORICA, dne 25. oktobra 1927.

Marija vd. Batistič, Katarina Pavletič, Frančiška Zavadič, Terezija Pavletič in Gizela Moratelli, hčere.

Anton, brat. Mansueto Moratelli, Ivan Nemec, Andrej Zavadič, Anton Pavletič in Franc Pavletič, zetje.

Antonija Kovic vd. Tomšič, nevesta; vnuki in vnukinje.

gorele veselja, ona pa se je trudila, da bi skril svoj strah. Kakor preroško svarilo se je poridil v njej čut, da bo nad njo in Davida prišla nesreča in propast iz črne umetnosti tega nehavdnega obmejnega romarja, o katerem je slišala šepetati toliko grozopolnih povesti.

Ko sta se bližala, so izginjale prevare mesečine, in tam, kjer je prej opazila orjaško postavo, je videla zdaj navadnega moža, gola glava, ki jima je prožil obe roki v pozdrav, moža čigar obličje je žarelo v takem veselju kot ga je videla na obrazu Davida. V njegovih laseh je opazila srebrenkasto-belo progo.

Oba moža sta obstala, tesno držeč se za roke, ne da bi spregovorila besedico med seboj. Anica je stala poleg in si tiščala pokrivalo k vratu.

Končno se je preko Davidovih ram. Črni lovec ozrl proti nji.

David se je okrenil. »To je Anica«, je rekel. »Moja Anica — s smodnikovega roga!«

»Naša Anica s smodnikovega roga«, je popravil Peter Joel in se globoko priklonil, da je Anica lahko videla belo progo v njegovih laseh od konca do konca. Bigot sam bi ne mogel napraviti tega bolj kavalirski ali z večjo spoštljivostjo, toda Anica je občutila pred njim še večji strah. Spomnila se je na Davida dano obljubo, in podala neznanca obe roki v pozdrav.

Črni lovec ju je za trenutek prijel s skoro častljivo nežnostjo.

»Slišal sem že toliko o Vas«, je rekel, »da se mi zdi, da Vas poznam tako dobro kakor Davida.« Iz njegovih besed je Anica razbrala, da so mu njene trepetajoče roke in njen blede obraz razodele nekoliko hladu, ki je bil v njenem srcu.

»Me veseli«, je rekla pogumno,

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Fabio Filzi 22, pouk in prevodi v vseh jezikih. 1441

POROČNA SOBA, nova, masivna, se prodaja izredno poceni. Scalinata 10, (Sv. Jakob). 1442

SOLA za krojenje, šivanje in vezanje. Odprete 3. novembra. Trst, Via Lavatolo 5. Donda. 1468

MLADENIC išče službe v kakšnemkoli uradu. Naslov pri tržaškem upravnistvu. 1469

NATAKARICA, 30 let stara, z večletno prakso, zmogla treh jezikov, s prvost. nima referencami, išče službe. Nastop takoj. Naslov pri tržaškem upravnistvu. 1471

PIANINO se prodaja radi selitve za 2500. Klobučarna Facchinetti, via Arcata 13. 1472

KROJAŠKI vajenec, že nekoliko izučen, se sprejme. Dobi hrano in stanovanje. Plača po dogovoru. Andrej Grig, Bazovica št. 13. 1473

ZALOGA »Eternita« in najfinijejšega cementa »Udine«, kakor tudi razno železnino, štedilnike i. t. d.; vedno v zalogi po najnižji ceni pri Ant. Križaju v Ajdovščini. 1393

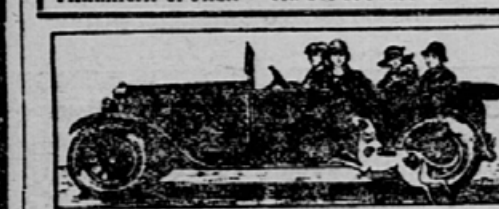
KVAS Società Ligure Lombarda, Trst, Piazza Scorcola 3, Te lefon 32-37 je najboljši po moči, trajanju in izdatnosti. 1443

RABICA avtorizirana sprejema noseče. Govori slovensko Slavec, via Giulia 29. 1440

FOTOGRAFIČNI atelje (nasproti Teatro Nazionale) Fratelli Longo, Trst, Viale XX Settembre 59. Specialiteta za otroke. Povečanja. Posnetki in naravi. (1142)

HOTEL dobro vpeljan, popolnoma opremljen v SEŽANI se prodaja po ugodni ceni. Ponudbe pod »Hotel« na upravnistvo »Edinosti«. (1144)

RYA je originalno mazilo RYA ki odpravi radikalno KURJA OČESA. Dobiva se v vseh lekarnah, po znižani ceni L. 3.— FARMACIA SPENZA - Via Tor S. Piero 10 - Trst

Državni patent za šoferja.

Odlitkovane združene avtomobilske šole. Dosežaj izdelalo izpit 3000 učencev.

Tečaj se podaljša do 15. novembra t. l. in stane L. 150.—, s hrano in stanovanjem L. 300.—.

Prijave sprejema Kralj na Opčinah št. 330.

Poseben tečaj za Postojno in okolico. Začetek 9. novembra.

Prijave sprejema Slavko Kogoj v Postojni. — Cena L. 200.

Za ženske posebna šola. Patent zajamčen.

Publ. TYTAN - Trieste.

Prijatelji, znanci in vsi odjemalci!

Kadar nakupujete oblačila ne pozabite na

skladišče Izgotovljenih oblek in suknja

„Alle Grandi Fabbriche“

Trst, Corso Garibaldi 10 - tel. 3121

ki Vam nudi stalno bogato izbero.

IZGOTOVLJENE OBLEKE

PALETOTS, RANGLAN, POVRŠNIKI, DEŽNI PLAŠČI, SPORTNE IN MORNARKE OBLEKE ZA ŠOLARJE.

Poštene cene

Poseben oddelek za nacionalno in inozemsko blago za naročila po meri. Delo zajamčeno.

Blago, ki ne ugaja, tudi ako je bilo naročeno, se zamenja ali pa se vrne denar.

LEPO POSESTVO, z novo zgrajenim marofom, in hmeljskim nasadom se prodaja radi družinskih razmer za Din 275.000. V hiši je gostilna in trgovina ter potrebni inventar. Naslov: J. Miklar, gostilna, Dramlje, žel. postaja, Sv. Jurij pri Celju. 1470

DEKLE, poštno in zdravo, za družinske posle sprejemem takoj. Piazza Garibaldi 11, Verh. 1474

GOSTILNA in kavarna, dobro vpeljana, z velikim dvoriščem in vrtno, v bližini Trsta se prodaja ali se odda pod ugodnimi pogoji. Naslov pove tržaško upravnistvo. 1475

GOSTILNE, bars, kavarne, bravnice! Držaje za liste dobite po izredni ceni L. 3.— komad v prodajalni, Trst, Piazza Oberdan 1. Založba potrebitni. 1476

DEKLA za kmetko delo se sprejme v Via Commerciale št. 80. 1477

ZLATARNA Albert Povh Trst, Via Mazzini 46 Kupuje zlato, srebro in krone. Popravlja in prodaja zlatenino. — Cene zmerni.

KOLO TABUCCHI

najtrpejnejše

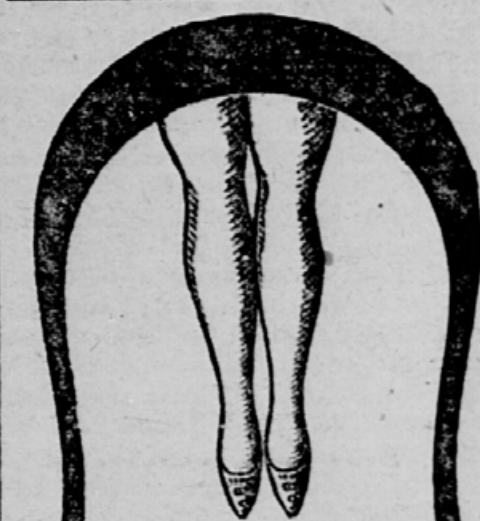
in najcenejše.

Velika zaloga pnevmatikov in potrebščin za kolesa, motorna kolesa in avtomobile.

PIO TABUCCHI

TRST (1044)

Via XXX ottobre 15

NOGAVICE

BOMBAŽ

VOLNA, SUKANEC, SVILA

ZA ŽENSKO

MOŠKE IN OTROKE

MANUFATURE

PAULATTO

TRST

VIA DANTE 10 - VIA MAZZINI 32

Publ. TYTAN - Trieste.

PODLISTEK

Črni lovec

Zgodovinski roman iz kanadske prošlosti (30)

Spisal James Oliver Curwood

Prevel France Magajna.

Dospela sta na Rdečo golino, ko se je Anica nenadoma in krčevito oprijela njegove roke. »Na Golini stoji človek!« je šepetala razburjeno. »Glej — tam pri prvi veliki skali, kjer niso še nikoli videla nikogar!«

»Opazil sem ga«, je odvrnil David mirno, »zato sem se ustavil tu v sonci, kjer sva nevidna.«

»Premika se!« je šepetala Anica s trgačim glasom in se stiskala k njemu. »Živ je in črn kot noč — in večji od vseh, kar sem jih kdaj videla!«

»Seveda je črn.« je dejal David in se smehljaj.

»David, kdo je?«

Namesto odgovora je začel rahlo oponašati čvkanje ptice, rahlo in komaj slišno, in kakor odmev sta zaslišala enak odgovor od neznane postave. Aničino srce je silovito utripalo.

Davidov smehljaj se je prelevil v blisk veselja in umevanja. »Črni lovec čaka na naju«, je rekel. »Če dvakrat sva se nočjo zgrešila!«

Aničini prsti v njegovi roki so otrpnili. Ni mogel razumeti mrzličnega strahu, ki je šinil skozi njo, ko sta zapustila senco in se bližala sredini goline.

Medtem, ko se je borila, da obvlada svoj strah, je čutila željno radost, ki je obhajala Davida. Občutila je njen tok, ki se mu je prelivala skozi žile do konic njenih prstov, in videla jo je, ko se je naglo ozrla v njegov obraz. Oči so mu

Iahko izostala, ker to je nekaj, kar pravzaprav ne vem, kam naj bi uvrstil. Med mladinsko slovnostjo pa sigurno ne. Če pa naj bi bila namenjena odraslim, bi morala imeti drugo obliko, ali pa bi jo bil moral napisati Levstik kot nadaljevanje svojega »Martina Krpana«.

Zunanja oprema knjig je, lahko rečemo, dostojna. Zunanja oblika »Koledarja« je hotela biti nešablonska. Zato pa je nehoti zapadla v drugo šablono. Namen pohvalim, izvedbe ne. Spazzapan bi bil sigurno bolj zadel, ako bi bil narisal zunanje platnice v smislu notra-

njih. Nadalje je izbira papirja pri nekaterih knjigah zelo slaba. Bevkovi »Krvavi jezdec« n. pr. bi bili zaslužili sigurno trdnjši in boljše papir. Grafični moram tudi prav odločno malomarnost pri korekturi. Zopet moram reči, da so dosegli »Krvavi jezdec« tu svoj višek. Če je ostalo v celoti dobro, zakaj se ne bi odpravilo tudi teh hib, ki so sicer na videz male, a ki občutno kvarijo celoten ugoden vtis izdaje. Neglede na vse to pa moram reči, da smo z letošnjo izdajo lahko zadovoljni in sklenem z iskreno željo, da bi knjige našle primerno mesto v tiskanih in srecih naših ljudi.

J. K.

Razne zanimivosti

Sol nekdanj

Ze v prastarih časih je zavzemala sol odlično mesto tudi v življenju narodov. Povsod, zlasti pa med slovanskimi plemeni, je veljala za simbol prijateljstva in zvestobe. Se do naših dni se je ohranila med preprostim ljudstvom na slovanskem jugu navada, da sprejemajo gosta s soljo in kruhom. Nekoč so na podoben način izražali vdanošnost vladarjem in zmagovalcem. Tudi v verah in še bolj v praznovanju je imela od vselej velik pomen. Zli duhovi po prastarem naziranjju soli ne prenesejo. Zato so jih podili od mize s tem, da so jedi bogato solili. Živini so polagali v gobec nekaj zrn soli, da jo obvarujejo pred uroki. Kakšen simboličen pomen imajo zrna, ki jih duhovnik dene krščencu v usta, si je iz tega lahko razložiti. Sanjske knjige razlagajo, da pomeni »sol videti« bolezen v hiši. Kitajci sol tako spoštujejo, da so si izmislili zanjo kar posebno božanstvo. In tudi v naši govorici dokazujejo izrazi kakor »neslane burke«, »osoljeni račun« in »prisoljene zausniče«, da nam imponira to, kar je v zvezi s soljo, veliko bolj nego ono, kar je brez nje.

Neki pisatelj je napisal nekoč stavek, da je zgodovina tega koristnega naravnega produkta zgodovina človeške civilizacije sploh. Ze iz dosedanjih podatkov je razvidno, da ni mnogo pretiraval. Dejstvo je to, da so bila plemena, ki soli niso poznala, vedno na nizki duševni stopnji. Danes je samo še majhno število divjaških rodov, ki potrjujejo to pravilo, nekaj rodov v Holandski Novi Gvineji in Vedovci na otoku Ceilonu, ki ne solijo svojih jedil in strahu pred boleznimi. (Moderna zdravilna znanost je dokazala tudi v resnici, da povzroča prekomerna raba soli nezdrave posledice.) Rimski zgodovinar Salust (sredi 1. st. pr. Kr.) piše o Numidijcih, da se soljenja branijo. »Odiseja« poroča nekaj podobnega o Epirotih (v današnji Albaniji). Veliko več pa nam je ohranjenih takšnih spisov, ki poročajo drugačne stvari. Najstarejša poročila segajo v 15. st. pr. Kr. kot napisi na egiptovskih templjih in grobovih. Sveto pismo omenja sol na več mestih, tako o njeni uporabi pri darovanjih v knjigi Levitika. »Z žveplom in soljo je Gospod v jezi požgal Sodomo in Gomoro, Adamo in Zebaim.« Sol v tej zvezi nas ne sme presenetiti. Vemo na pr., da so uporabljali davno pred iznajdbo smodnika tako imenovani »bizantinski ognjen« v vojne svrhe, ki je bil zmes iz raznih snovi in med temi tudi soli. Herodot poroča v 5. st. pr. Kr. o nahajališčih soli ob prastari karavanski cesti, ki je vodila iz Egipta do Atlantskega oceana. Piše nadalje o izvršni kakovosti kamenene soli okoli Amonovega svetišča v Egiptu. Celo perzijski kralji so si dajali pošiljati sol iz tega nahajališča. Strabon (66. pr. Kr. — 24. po Kr.) trdi, da se dvigajo cele gore te rudnine v zgornjem delu indijskega Pendžaba. O raznih nahajališčih v Indiji piše tudi tamnoški zgodovinar Amara-Koša kratko pred Kristusovim rojstvom.

Zanimiva je trditev nekkih zgodovinarjev, da prvotno indogermansko plemo soli ni poznalo. To trditev opirajo predvsem na dejstvo, da v sanskritu in sorodnih narečjih ni skupnega korena za besedo sol.

Tudi v najstarejših arijskih knjigah, v perzijski Zend-Avesti in v indijski Rigvedi, se sol nikjer ne omenja. Prvo arijsko plemo, ki se je seznanilo z njo, so bili Kelti, ko so se oddaljili od ostalih indogermancev in se opravili proti zapadu. Na svoji

poti so našli na slana vodovja Aralskega jezera in Kaspiškega morja. Poleg tega je vse ozemlje med tema velikima jezera posejano s slanini močvirji in z zemljinami, ki so pokrite s solnato skorjo. Tukaj so se Kelti bržkone naučili pridobivanja soli z vrenjem slane vode. Ze v 4. st. pr. Kr. so se preživljali na ozemlju sedanje Južne Rusije kot ribiči in pridelovalci soli. Poznali so tudi konzerviranje ribjega plena z njeno pomočjo. S soljo in njenimi pridelki so tržili takrat po vsej Srednji Aziji, zlasti pa s Fenicijani. Povsod, kamor so se Kelti naselili, so ustanovili cvetočo obrt z eksploatacijo soli. Bili so za tiste čase neprekosljivi rudarji, starodavni dokumenti nam izpričujejo, da so se Rimljani šele od njih naučili, kako je treba kopati kamene sol in jo pridobivati z vrenjem. V deželah južno od Donave, zlasti pa na sedanjem Solnograškem, Štajerskem in Koroškem, je bilo nešteto krajev, kjer so se kelti rudarji bavili s to gospodarsko stroko. Vsi Hallstatti, Halli, Halleini, Reichenhalli, Allendorf in drugi kraji po nemških deželah s podobnim imenom so keltskega izvora. Pri Halleinu so našli na dnu zelo globokih, navpičnih rovov, ki jih danes ne rabijo več, ostanke bakelj in starega orožja. Dokazano je, da izvirajo ti ostanki iz hallstattske dobe (800.-400. pr. Kr.) in da so služili keltim delavcem pri kopanju kamenene soli. Rimski pisatelji pa poročajo, da so Kelti izkoriščali tudi naravna ležišča slane rudnine na Španskem.

Ko so Germani izpodrinili Kelte je vse to živahno delo za dolgo časa prenehalo. Stari Germani so kot nestalni bojevniki in lovci, ki so se preživljali z mesno hrano, sol lahko pogrešali. Šele pozneje, ko so se začeli baviti s poljedelstvom, so začutili potrebo po njej. Pomagali so si na različne načine. Ob morskim obalah na pr. tako, da so zažgali visoke grmade lesa, ki so ga obilivali s slano vodo. Na izogljenelem lesu so se tvorile črne solnate skorje, ki so jih odstrgali in jih mešali v jedi. Nekatera plemena so si pomagala z navadnim rastlinskim pepelom. Počasi so se naučili tudi Germani pridobivanja soli po keltskem vzoru. Anglosasi so vedeli že v rimskih časih, kako se hrani meso s soljenjem. Zgodovinar Tacitus poroča, da so se zapleli v drugi polovici 1. st. po Kr. Hermanduri in Kati v dolgotrajno vojno zaradi slanih izvirov ob reki Veri. V 3. st. po Kr. so se spopadli Alemani z Burgundci zaradi soli pri Kissingu. V posebnih časih je bila v zgodnjem srednjem veku med poganskimi Germani sol iz izvira pri Lüneburgu.

Zanimivo je tudi, kako velike posledice je imela rastoča raba soli za druge stroke človeškega gospodarskega udejstvovanja že v starih časih. Fenicijani so tržili davno pred našim štetjem po vseh deželah ob Sredozemskem morju in celo do daljne Britanske solje, ki so jo dobivali iz dežel ob Dnjepru in Donu. Trgovina s soljo v notranjosti Evrope je dala povod za zgradbo prvih velikanskih trgovskih cest, ki so vezale Južno Evropo s Severno in Vzhodno z Zapadno. Sol je bila tedaj tako velika blago, da so po njem cenili vse ostale dobrine, tako kakor danes na pr. premog ali žito. Postala je nekakšna stalna valutna vrednota. Še danes so neki divji rodovi, ki se poslužujejo soli kot denar. Trgovina s soljo je ustanovila marsikatero trgovsko mesto, ki cvete še danes, ko sol ni več tako velika potrebščina kakor nekdanj. Kako velika je bila, izhaja na pr. iz drastičnega primera, da so

neredkokdaj v srednjem veku cela velika mesta in dežele trpele gladu, če jim je izostal dovoz slanikov. Trgovina s slaniko pa je postala tako pomembna šele tedaj, ko so jih začeli konzervirati s soljo.

Vrednost palca.

Strokovnjaki, ki se pečajo z uspešnostjo človeka pri delu, pravijo, da predstavlja palec na roki eno tretjino vrednosti cele roke, namreč roke do zapestja. Na prvi pogled nam bo videti ta cenitev previsoka, natančno opazovanje pa nam bo pokazalo, da je prava.

Čudno je res, da je palec izmed vseh prstov na roki najmanj cenjen. Prištevan je skoro že med posvke. Med Angleži je navada, da rečejo človeku, ki je neroden v rabi rok, da nima drugega na rokah kot same palce. Gotovo bi bilo bolj pravilno, če bi rekli takemu, da je brez palcev.

Pravo vrednost palca so v starih časih bolj spoznavali. Igral je častno vlogo v religiji, umetnosti, vojni, sportu, miru, ljubezni, trgovini, korespondenci — skratka skoro v vsem, kar je človeka zanimalo.

Kdorkoli je nekoliko znan z davnimi običaji, bo vedel, da je nekoč v starem Rimu »palec gor« ali »palec dol« odločal usodo premaganega gladijatorja. Ko je zmagovali gladijator v rimskem amfiteatru zlomil nasprotnika na tla, mu je nastavljal meč na vrat ali prsa in se ozrl proti občinstvu. Ako je pretežna večina slednjega držala palce gor, mu je pustil življenje, če so pa bili palci obrnjeni navzdol, ga je pokončal.

V vojnah davno pred izumom strelnega orožja je bila navada odrezati vojnim ujetnikom palce. S tem so jim onemogočili streljanje z loki, kajti brez palca niso mogli več nategniti tetiva. Takemu pohabljenju je bilo tudi nemogoče uspešno rabiti meč.

V Rimu so tudi prisegali s palcem. To so storili s tem, da so med izgovarjanjem prispege pritiskali palec na ostrino meča.

Te vrste prisega je bila tedaj prištevana med najresnejše.

Tudi pečatne prstane so že nosili na palcu. Ni bilo to radi tega, ker je bil palec napravičnejši prst za nošnjo prstana, pač pa zato, ker je bil najvišje cenjeni del roke. Preprosti ljudje, ki niso imeli pečatnih prstanov in ki niso znali pisati, so pritiskali palec na dokument, ki je moral nositi njihov identifikacijski znak.

V znak spoštovanja je v davnih časih poljubil odlični osebi palec. Če sta dva človeka šla skupaj z medsebojno sklenjenimi palci, je bilo znamenje, da se medsebojno visoko spoštujeta.

Med Skoti je bilo znamenje, da si pri sklenjeni pogodbi obe strani obližneta palec na desni roki in potem še mokra pritisneta drug ob drugega (namreč palec k palcu).

V povesti »Rob Roy« pripoveduje Walter Scott, da je Rob Roy dolgoval Nikolu Jarvie znatno svoto denarja, katero mu bo povrnil, če ga hoče upnik spremeni na njegov dom v hribe. Upnik Jarvie se pa boji iti z njim, da se mu kaj neprijetnega ne zgodi. Zato pravi dolžnik:

»Oh, človek, ne boj se no tako zase. Zanesi se na besedo moža s hribov in zaupaj mi. Prišečem ti.« Javri se vedno ni bil prepričan.

»Človek, tu je moj palec, da te ne bom prevaral!« je dejal Rob Roy.

Tako so prisegali pri — palcu! F. M.

Dragocena knjiga.

V Angliji so nedavno prodali na dražbi majhno knjižico, katere naslov je: »Wehkomaonganoo Asquiam Peantogig«. Med vsemi Slovinci bi bil morda samo pokojni škof in misijonar Friderik Baraga ki bi razumel jezik te knjižice. Pa morda niti on ne. Res je, da je dobro poznal jezik Cipeva in Otava Indijancev in da je celo spisal čipevansko slovnico in čipevanski besednjak (obedeve knjižici sta važni filološki deli), ni pa gotovo, da bi razumel jezik masachusettskih (Massachusetts) Indijancev. Dejstvo je namreč, da ni danes morda niti pol dvanajstotice oseb, ki bi mogle čitati in razumeti zgoraj omenjeno knjižico.

Od vseh knjig, ki so bile tiskane v Ameriki, je bila zgoraj imenovana knjižica najdražje prodana. Svota, katero je ameriški »Stric Sam« plačal zanjo, znaša 32.900 dolarjev, kar znaša, če vzamemo mero dvajstih lir za dolar, lepo svoto 658.000 lir.

Vsebinska knjižice ni originalno delo pač pa prevod verskega spisa Richarda Baxtera, ki se imenuje: »Klic neizpreobrnjenim«. In ni bila vsebinska vzrok, da je knjižica tako draga, pač pa njena starost (izdana je bila leta 1664) in pa dejstvo, da je edini še ohranjeni izvod prve naklade, ki je štela tisoč izvodov.

Ze mnogo desetletij so zastopniki ameriških vseučilišč (pred vsemi Harvard in Yale) iskali po vseh mogočih antikvarijskih izvode te izdaje, a brez uspeha. Enako so se trudile Kongresna knjižica, knjižnice v New Yorku in Bostonu ter tudi masachusettska zgodovinska družba (Massachusetts Historical Society). Ves trud je bil zaman do nedavnih dni, ko so jo zasledili med dragocenimi in malovrednimi knjigami v knjižnici kraljev-

ske družbe (Royal Society) v Angliji. Dvesto in petdeset let je ležala pozabljena v prahu, preden so slučajno odkrili njeno visoko vrednost. To se je zgodilo tako: Vodstvo knjižnice je odredilo, da naj se na javni dražbi prodajo vse knjige, po katerih nihče več ne povprašuje, izkupiček pa naj gre za nakup najnovejših znanstvenih knjig. Po dražbi so bili vsi prijetno iznenadeni, ko jim je orumelala in zapraščena knjižnica prinesla tolikšno svoto.

Knjižnico je založil »indijanski apostol« John Eliot, kateri je prevzel v indijansko tudi Sveto pismo. Tiskala sta jo Samuel Green in Cambridgega, Massachusetts, in Marmaduke Johnson. Izdaja, ki je štela tisoč izvodov, je šla v tisk spomladi leta 1664 in je bila končana še pred septembrom istega leta. Green je pozneje izdal še drugo izdajo, katere izvodi pa niso tako dragoceni, ker jih je več ohranjenih. Enega izmed poslednjih izvodov je leta 1879 kupilo vseučilišče Yale in plačalo zanj 135 dolarjev.

Najdena knjižnica je majhna in dejanski brez prave vrednosti in vendar je vredna stokratno lastno teko zlata.

Razrešil je uganko.

Na svojem posestvu v San Marcellu pri Mantovi je umrl Hanibale Tosci, ki je prišel na čuden način do svojega premoženja. Ob državni cesti v Neapolj v bližini samostana St. Vito se je postavil v začetku 19. stoletja kamenit steber, ki je nosil na zapadni strani v francoskem jeziku tale napis: »Prvega maja vsakega leta ob šesti uri zjutraj imam zlato glavo.« Drugo leto na dan prvega maja je prišlo vse polno ljudi od blizu in daleč, da bodo opazovali, kako se bo izpremenila glava na stebru. Toda glava je ostala kamenita. Isto se je ponovilo drugo, tretje in četrto leto, ljudje so se slednjič naveličali, meneč, da je kak hudo-mušnež napravil kako šalo. Seveda so prej poskusili vse, kopali so celo pod stebrom, toda nikjer ni bilo zlata. Leta 1861. je pa prišel mimo italijanski dninar, bral na stebru napis in nenadoma uganil pomen teh besed. Brž drugo leto in sicer prvega maja je prišel k stebru — nobenega človeka ni bilo v bližini — in kamor je vrgla glava na stebru svojo senco ob šesti uri zjutraj, tam je kopal in izkopal nahrbtnik z 80.000 franki. S tem denarjem si je modri mož kupil poselstvo v St. Marcellu, kjer je umrl v starosti 94 let.

Novo ugotovitev

Nemški učenjak Edvard Stucken objavlja v Poročilih prednjeazijske-egiptovske družbe zanimiv spis o polinezijskih besedah v Ameriki v Sumeriji. Na več ko sto tablicah dokazuje Stucken sorodstvo sumerskih besed s srednjeameriški, južnoameriški, polinezijski in egiptovskimi. Besede, ki so se pisale pred šestimi tisočletji v Mezopotamiji s klinopisom na posebne vrste opeko, so še danes rabijo. Stucka se omejuje v svojem spisu, da nas opozarja na to uganko, ki je ne more rešiti, toda on je prepričan, da je odprl vrata, skozi katera posije skoraj gotovo v bodočnosti svetloba in razsvetli temo človeške pradohe.

Zrakoplov zgoraj

Zrakoplov »N 3« (tipa Zeppelin), ki je pred kratkim kupila japonska mornarica od Italije, je moral radi nekega nedostataka pri motorju pristati na odprtem morju v bližini poluotoka Izu-ja. Ko je pristal, se je iz neznanih vzrokov vžgal in zgorel. Moštvo se je vse rešilo in samo eden je bil pri tem opečen.

Pokopane pod čevlji

V trgovini Jonas & Comp. v Berlinu se je posula velikanska zaloga t. j. tisoč škatej s čevlji in zaloga pet prodajalk pod sabo. Ker je bilo nemogoče, da bi prisotni uslužbenci rešili zasuta dekleta, so poklicali ognjegasce, ki so po polurnem trudu izkopal dekleta. Vsa dekleta so bila več ali manj teko poškodovana.

Senzacionalna sodniška razprava

Pred budimpeštansko kazensko sodnijo se je vršila te dneve zanimiva razprava. Bivši nadporočnik Karl Kmetty je tožil urednika Franca Falusa radi obrekovanja. Ta je namreč pisal o Kmetty-ju, da je sedemdesetkratni morilec. Te očitke je Kmetty zavrnil, nakar je dovolila sodnija tožencu dokaz resnice. Urednik je pokazal sodnemu dvoru več fotografij, na katerih se je videl nadporočnik Kmetty z belimi rokavicami, kako je lastnoročno vlačil dva moža po vrvi na vislice. Ker je urednik postregel tudi z drugimi dokazi, ga je sodni dvor oprostil. Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce!

BORZNA POROČILA

Trst, 25. okt. 1927.

Amsterdam 733.25-739.25, Belgija 252.50-256.50, Francija 71.70-72, London 89.024-89.224. New York 18.244-18.304, Španija 310.25-310.25, Švica 352.124-354.124, Ate-ne 24-24.50, Berlin 434-440, Bukarešt 10.95-11.35, Praga 54.10-54.40, Ogrska 317.50-323.50, Dunaj 255.50-261.50, Zagreb 32.10-32.40.

Uradna cena zlata (25. 10.) 352.97; vojnoodškodn. obveznice 71.85.

V pondeljek 24. oktobra 1927 se je pričela razprodaja sledečega blaga v skladišču manufaktur št. 5

Trst, Via S. Lazzaro šte. 5

10.000 m fušanja „Lucia“	po L 2-90 m
5.000 „fušanja „Vittoria“	3-40
2.000 „fušanja za moške“	5-30
Lawn-tenis, visok 75 cent.	1-90
Lawn-tenis, visok 80 cent.	2-40
Lawn-tenis, „Pirenet“ 85 c.	5-30
Pogrinjala, pol volnena 140x190	14-90
Pogrinjala, volnena 140x190	41-50
Pogrinjala, 140x240	145—
Belo platno za ruhe, visoko 150 cent.	po L 4-70 m
Madapolan, vis. 80 c., Extra	po L 2-20
Nogavice, moške in ženske, srajce, robci	

Posebne cene za razprodajalce. Obiščite nas, predno zapravite vaš denar!

Trst — Via San Lazzaro šte. 5

Giovanni Sterza & C.
Trst, Via Coroneo št. 5
Zaloga peči, štedilnikov, majoličnih in keramičnih plošč, pečic iz litega železa in cevi. (1125)

NA OBROKE
Obroke, piletots, dožni plašči, tkanine, perila, platno, dožni, gilts, volneni pullover, blago velour i. t. d. Znižane cene! Pogoj ugodni! Via Roma 3, III. nadstropje

Tržaška posojilnica in hranilnica
registr. zadruga z omejl. poročtvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torre bianca 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%
večje in stalne vloge po dogovoru.
Sprejema »Dinarje« na tek. račun in jih obrestuje po dogovoru.
Davek od vlog plačuje zavod sam.
Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite.
— Obrestna mera po dogovoru. —
Na razpolago varnostne celice (safe)
Uradne ure za stranke od 8.30 do 13 in od 16 do 18.
Ob nedeljah je urad zaprt.
Štev. telef. 26-67.

Najstarejši slov. denarni zavod

Naročajte »Edinost«

Predno se odločite za katerikoli nakup obiščite
SKLADIŠČE POHIŠTVA
ALESSANDRO LEVI MINZI
Trst, Via Rettori 1 (Piazza Rosario) in Via Malcanton 7-13.
Naše cene ne poznajo konkurence. (1101)

Slamorenzice Mayfarth
8, 10 in 12 col, z verigo (tudi na obroke). — Noži za vsakovrstne slamorenzice po vzorcu. — Pasti »GRELL« za kune in lisice. — Lutzove pečli. — Amerikanske žage »Renscheld«, ameriški aparati za brušenje žag. — zeleznine.
M. KRIŽE — POSTOJNA. (1111)

FERRO CHINA PIGATTI
Okrepčevalno sredstvo, predpisano od zdravniških avtoritet proti MALOKRVNOSTI, BLEDCI in z OKREVANJE
LEKARNA ZANETTI - TRST - Via Mazzini

Tiskarna Edinost v Trstu
Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejšem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejšimi stroji, črkami, Lynotype, stereotiplo ter rotacijskim strojem. Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.
Ul. S. Francesco d'Assisi 20